

2019-04-08

Näringsdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Rådets möte (jordbruksministrarna) den 15 april 2019

Kommenterad dagordning

Ansvarigt statsråd: Jennie Nilsson

Lagstiftningsöverläggningar

3. Reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2020

- Förordningen om fastställande av regler om stöd för de strategiska planerna

- Diskussionspunkt om den gröna arkitekturen

Ansvarigt statsråd: Jennie Nilsson

Förslagets innehåll:

Kommissionens lagstiftningsförslag om reform av den gemensamma jordbrukspolitiken, GJP, efter 2020 presenterades den 1 juni. Reformpaketet består av tre förordningsförslag.

Kommissionen föreslår att medlemsländerna för perioden efter 2020 ska få ett större ansvar för att utforma politikens genomförande. Varje land ska ta fram en strategisk GJP-plan som omfattar både pelare 1 (inkomststöden) och pelare 2 (landsbygdsprogrammet). I planen ska länderna genom val av åtgärder och stöd villkor samt budgetfördelning till de olika åtgärderna

redovisa hur de allmänna och specifika målen för GJP ska kunna nås. Angående revision av politikens genomförande föreslår kommissionen att principen om en modell med samordnad granskning införs, ”single audit”, i syfte att undvika icke- samordnade, överlappande kontroller och revisioner.

Politiken föreslås i högre grad bli resultatorienterad och en uppföljning ska ske mot de angivna målen genom ett antal indikatorer. Detta är till viss del en förändring jämfört med idag då politiken nu i hög grad är uppbyggd utifrån att detaljerade regler fastställs på EU-nivå och sedan kontrolleras av kommissionen ner på brukarnivå.

För att lantbrukare ska få del av stöd krävs att denne följer ett antal grundvillkor. Dessa motsvaras till stora delar av nuvarande tvärvillkor och reglerna för dagens förgröningsstöd. I den första pelaren, direktstöden, föreslås ett miljösystem med möjlighet att stödja ettåriga miljö/klimatåtgärder.

Medlemsländerna kan välja att föra över 15 % mellan respektive pelare. Utöver det kan ytterligare 15 % för miljöåtgärder och 2 % för åtgärder till unga föras från pelare 1 till pelare 2.

Hela reformförslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp och det förra ordförandeskapet Österrike föreslog textrevideringar för delar av förordningen i december.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Vägledande principer för regeringen i förhandlingarna om GJP är totalt väsentligt minskade utgifter, marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, stärkta miljö- och klimatambitioner samt förenkling.

Regeringen är positiv till kommissionens ansats att ge medlemsländerna en ökad flexibilitet i genomförandet samt att politiken i högre grad än i dag ska vara resultatorienterad. För att GJP ska bli mer resultatorienterad krävs det förändringar som innebär att man går från dagens uppföljning av regelefterlevnaden till ett system där man följer upp genomförandet med relevanta indikatorer. Det återstår en del arbete för att finna relevanta och ändamålsenliga indikatorer som på ett bra sätt speglar resultatet kopplat till de uppfyllandet av de specifika målen samt olika förenklingar på flera nivåer

som leder till minskad administrativ börda. Regeringen kan ställa sig bakom de föreslagna målen. Det är även positivt att de båda pelarna ses som en helhet och får gemensamma mål.

Regeringen är positiv till kommissionens ambition att stärka GJP:s klimat- och miljönytta men anser att ytterligare krav bör ställas i förhållande till vad som finns i nuvarande förslag. Regeringen är dock tveksam till utformningen av grundvillkoren för jordbrukarstöd, till exempel utformningen av det digitala växtnäringsverktyget. En ökad miljöambition kan inte åstadkommas utan att lantbrukarna till fullo är delaktiga i utvecklingen och att de åtgärder som föreslås är effektiva och upplevs relevanta för jordbrukarna. Det förutsätter att medlemsstaterna får möjlighet att anpassa miljö- och klimatåtgärderna till lokala och regionala förhållanden. Detta är särskilt viktigt för de åtgärder som idag ingår i förgröningsstödet, växtföljdskrav och krav på miljöytor.

Vidare anser regeringen att medlemsstaterna behöver få större inflytande över sanktionsbestämmelser kopplat till grundvillkoren i förhållande till vad kommissionen föreslår. Sanktionerna behöver upplevas som rimliga av lantbrukarna och fokusera på väsentliga avvikelser.

Riktade åtgärder på miljö- och klimatområdet är mer effektiva än generella åtgärder. Regeringen är positiv till att det nu blir obligatoriskt för medlemsstaterna att införa ett miljöprogram med riktade åtgärder även i pelare 1. Det möjliggör en högre miljö- och klimatambition på EU-nivå eftersom det berör alla medlemsstater, även de som har små landsbygdsprogram.

Regeringen anser att det är viktigt att stöden utformas på ett sätt som inte resulterar i att lågt ställda nationella klimat- och miljökrav skapar konkurrensfördelar för enskilda medlemsländer.

Djurvälfärd är en del av den gemensamma jordbrukspolitiken men regeringen önskar i dessa delar tydligare förslag och krav för att öka insatserna på detta område i alla länder.

Regeringen är positiv till kommissionens förslag där de två pelarna i jordbrukspolitiken genom en strategisk plan integreras och där införande av ett miljöprogram i pelare 1 är ett tydligt exempel på att även medel i pelare 1

kan riktas till miljöåtgärder. Regeringen är även positiv till möjligheten att överföra medel från pelare 1 till pelare 2, men anser att det inte bör vara möjligt att – såsom föreslås – föra medel från pelare 2 till pelare 1, eftersom det riskerar att snedvrیدا konkurrensen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan var senast föremål för information med miljö- och jordbruksutskottet den 14 mars 2019 och samråd med EU-nämnden den 15 mars 2019.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förslaget till reform kommer att förhandlas vidare under våren. En omröstning om förslagen i Europaparlamentets jordbruksutskott genomfördes 1 och 2 april. En slutlig överenskommelse mellan parlamentet och rådet bedöms kunna ske tidigast mot slutet av året.

Faktapromemoria:

Fakta-PM (2017/18:FPM 140).

Icke lagstiftande verksamhet

4. En ren jord åt alla: En strategisk långsiktig vision för en klimatneutral ekonomi - jordbruksaspekter

- Diskussionspunkt

Ansvariga statsråd: Isabella Lövin, Jennie Nilsson

Förslagets innehåll:

Parisavtalet uppmanar parterna att senast 2020 ta fram långsiktiga strategier för att minska utsläppen av växthusgaser. Den 28 november antog kommissionskollegiet meddelandet om en långsiktig klimatstrategi för EU

(*En ren jord åt alla - En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi*). Strategin är inget lagstiftande förslag utan en strategisk vision, som bygger på en detaljerad analys, av hur EU kan bidra till Parisavtalets mål. Inga förändringar inom EU:s klimat- och energiramverk till 2030 föreslås.

Kommissionen har i strategin bedömt åtta olika scenarier för hur olika samhällssektorer ska kunna bidra till EU:s framtida klimatmål. Scenarierna varierar mellan 80 procents minskning av växthusgaser till 2050 och nettollutsläpp 2050.

Ordförandeskapet har inför mötet tagit fram en kort sammanfattning av kommissionens förslag och dess kopplingar till jordbruket, för som bakgrund till diskussionen i jordbruks- och fiskerådet. Den lyfter fram kommissionens beskrivning av byggstenen bioekonomi och kolsänkor som särskilt viktig för jord- och skogsbruket, och med befolkningsökningen, att EU:s jord- och skogsbruk måste leverera tillräckligt med mat, foder och fibrer och material. Den tar också upp att icke-CO₂-växthusgasutsläpp kan minskas genom effektiv och hållbar produktion, att digitalisering och smarta tekniker behövs för precisionsjordbruk, samt att innovation är alltmer viktigt bl.a. för ökad produktivitet. Vidare tar den upp vikten av att bibehålla och öka kolinlagringen i skog, jordar och i odlingsmark, samt att byggstenen om cirkulär ekonomi förutsätter resurseffektiv användning av råmaterial och biomassa.

Sammanfattningen lyfter fram att strategin kan utgöra ett ramverk för omställning och vikten av forskning, innovation, investeringar och kompetent arbetskraft i landsbygdsområden. Övergripande prioriteringar för den långsiktiga omställningen som tas upp är att stödja en hållbar bioekonomi, diversifiera jordbruket, djurhållning, vattenbruk och skogsbruk, att stärka produktivitet samtidigt med klimatanpassning, bevara och restaurera ekosystem, säkerställa hållbar användning och brukande av mark och vattenresurser.

Ordföranden har inför mötets diskussioner cirkulerat frågor om kommissionens förslag "*En ren jord åt alla*" anger rätt riktning för EU:s långsiktiga bidrag till att nå målen i Parisavtalet vad gäller jord- och skogsbruket, samt vilka åtgärder ministrarna ser som mest angelägna på nationell och på EU-nivå.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar meddelandet om en långsiktig klimatstrategi och att strategin beskriver hur en omfattande omställning kan ske inom ramen för scenarier som är i linje med temperaturmålen i Parisavtalet. Att kommissionen förespråkar netto-nollutsläpp av växthusgaser i EU till år 2050 är i linje med Sveriges position om att EU ska nå netto-nollutsläpp senast 2050, eller tidigare om vetenskapen visar att det krävs. Regeringen delar kommissionens bedömning att en omställning till netto-nollutsläpp 2050 behövs av både ekonomiska och miljömässiga skäl. Kostnaderna riskerar bli oacceptabelt höga och påverka industrins konkurrenskraft negativt om omställningen sker för sent och i otillräcklig omfattning. För att kunna förverkliga den målbild som kommissionen beskriver är det enligt regeringens uppfattning viktigt att omställningen, i likhet med vad kommissionen pekar på, inleds tidigt och omfattar hela ekonomin samt görs på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Jordbruket berörs på många sätt och i många dimensioner av klimatfrågan. Regeringen tycker att kommissionens meddelande på ett bra och tydligt sätt har fångat upp komplexiteten i hur jordbruket berörs, hur det kan bidra och var viktiga områden att arbeta vidare med finns. På grund av det komplexa sätt som jordbruket berörs, anser regeringen att det fortsatta arbetet för jordbrukets omställning är viktigt att kunna utveckla nya innovativa lösningar, att kunna anpassa åtgärder till lokala och företagsspecifika förhållanden, att samtidigt kunna åstadkomma förbättrad klimatprestanda och anpassa produktionen till ett förändrat klimat och att säkerställa en ökad livsmedelsproduktion samt en utveckling av en generellt hållbar och konkurrenskraftig jordbrukssektor.

En ökad klimatambition kan inte åstadkommas utan att lantbrukarna är delaktiga i utvecklingen och att de åtgärder som föreslås är samhällsekonomiskt effektiva och relevanta för jordbrukarna.

Regeringen stödjer en ökad miljö- och klimatambition vad gäller GJP. Därför bör en stor andel medel avsättas för miljö och klimatåtgärder, inom ramen för en minskad GJP. Regeringen anser generellt att det inom GJP bör finnas utrymme att genomföra riktade åtgärder eftersom detta är mest effektivt för att möta klimatutmaningar nationellt och lokalt, på ett innovativt och flexibelt sätt.

Regeringen anser att en fortsatt utveckling av bioekonomin ska främjas och att ett aktivt och hållbart skogsbruk ger mest långsiktig klimatnytta. Biobaserade bränslen och biobaserade material som ersätter material producerat av fossila råvaror har ett stort värde för samhället i en klimatomställning. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas. Vidareutveckling av bioekonomi bör innebära stora möjligheter för jobb på landsbygden och konkurrenskraft för företag som agerar på en global marknad behöver beaktas i strategin.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Näringsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet den 13 december 2018 samt EU-nämnden den 14 december 2018 inför energi- respektive miljörådsmötena den 19 respektive den 20 december 2019. Näringsutskottet och EU-nämnden den 14 februari respektive den 15 februari 2019 inför konkurrenskraftsrådet den 18 februari 2019. Näringsutskottet den 26 februari 2019 och för överläggning i miljö- och jordbruksutskottet den 28 februari, samt EU-nämnden den 1 mars 2019 inför energi- respektive miljörådsmötena den 4 respektive 5 mars 2019.

Faktapromemoria:

En långsiktig klimatstrategi för EU 2018/19:FPM19.

5. Marknadssituationen

- *Information från kommissionen samt meningsutbyte*

Ansvarigt statsråd: Jennie Nilsson

Förslagets innehåll:

Kommissionen informerar regelbundet om marknadsutvecklingen för diverse sektorer.

Under januari-november 2018 ökade invägningen av mjölk inom EU med 1 procent jämfört med januari-november 2017. Invägningen i Sverige

minskade med 2,2 % under samma period. Det genomsnittliga avräkningspriset på mjölk inom EU var i december 2018 5 % lägre än december 2017. Det genomsnittliga priset på skummjörkspulver har det senaste året gått upp med 33 %. Det genomsnittliga priset på smör har inom EU ökat med 3 % det senaste året.

Interventionslagren av skummjörkspulver uppgick i slutet av december 2018 till 175 800 ton.

Det genomsnittliga EU-priset för nötkött har sjunkit det senaste året och slakten har ökat något. Det genomsnittliga priset på slaktgris inom EU har sjunkit med drygt 7 % sen i början av 2018. För matfågel, får och get har det EU-genomsnittliga priset legat stabilt under det senaste året. För ägg har EU-genomsnittliga priset sjunkit med 15 % sen i början av 2018.

Fortsatt låga priser gäller både på världsmarknaden och i EU för socker. Priserna för vitsocker har inte varit så här låga sedan 2008 och för råsocker var det två till tre år sedan priserna var på denna nivå. Enligt kommissionen beror det på ett globalt produktionsöverskott under de senaste två åren, och att rejäla produktionsökningar har skett i EU efter avvecklingen av produktionskvoterna. En konkurrenskraftig export av vitsocker från EU kan också bidra till att priserna på världsmarknaden är förhållandevis låga.

Gällande vinsektorn så var 2018 års skörd på totalt 190 miljoner hektoliter, en ökning med 14 % jämfört med senaste femårsgenomsnittet. Kommissionen anser marknaden vara i jämvikt.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen tar not om informationen från kommissionen. Det är positivt att kommissionen med jämna mellanrum informerar om läget på jordbruksmarknaderna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Marknadssituationen behandlades i miljö- och jordbruksutskottet samt EU-nämnden inför jordbruks- och fiskerådet den 19 november 2018.

6. Task Force Rural Africa (TFRA)

- *Diskussionspunkt*

Ansvarigt statsråd: Jennie Nilsson

Förslagets innehåll:

Kommissionen ska informera om resultatet som arbetsgruppen för den afrikanska landsbygden (Task Force Rural Africa) nyligen presenterade i sin rapport *En afrikansk-europeisk agenda för landsbygdstransformation*. Arbetsgruppen – som bestod av representanter från både EU och Afrikanska unionens (AU) – skapades av kommissionen som ett led i att följa upp det ministermöte som hölls mellan EU:s och AU:s jordbruksministrar den 2 juli 2017. Syftet med gruppen var att bidra med expertis, råd och rekommendationer kring hur EU kan bidra till att stärka en afrikansk hållbar ekonomisk utveckling. Jordbruksministrarna hade under sitt möte den 19 november 2018 haft möjlighet att ge inspel till arbetsgruppen.

Jordbruksministrarna ska diskutera arbetsgruppens rekommendationer och hur dessa kan följas upp.

Rekommendationerna är:

- stödja landsbygdsstyrning och en innovativ lokal handlingsplan, baserad på ett territoriellt angreppsätt
- integrera miljömässig hållbarhet och främja klimat
- starta ett kunskaps-, innovations och nätverksinitiativ för transformering av jordbruket och landsbygden
- förbättra tillgången till privat finansiering och till EU:s samarbetsinstrument för små och medelstora jordbruks och livsmedelsföretag
- skala upp hållbar utveckling av värdekedjor, regional integration och intraregional handel

- sammanföra europeisk och afrikansk expertis för jordbruk och landsbygdsutveckling.

Arbetsgruppen föreslår att rekommendationerna får generellt politiskt stöd och att EU-kommissionen och Afrikanska unionens kommission gemensamt tar fram en mätbar handlingsplan. Det planeras vidare för ett möte mellan jordbruksministrarna från EU och AU den 21 juni 2019 i Rom samband med FAO:s konferens.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen föreslår att Sverige välkomnar arbetsgruppens rapport och rekommendationer. Det är välkommet att förslagen är konkreta och bygger på en gemensam behovsinventering och fortsatt gemensamt utbyte av expertis och kunskap. Vidare anser regeringen att det är viktigt att intraregional handel, hållbar utveckling av värdekedjor och den privata sektorns roll stärks. Regeringen menar också att det är bra att skapa ett organiserat initiativ för att stärka kunskapsutbyte och innovation. Regeringen anser att den lokala förankringen är avgörande för att få genomslag, något även rapporten pekar på. Med de utmaningar som Afrika och resten av världen står inför med anledning av klimatförändringarna är det bra att klimat- och miljöaspekter integreras i arbetet.

Regeringen har tidigare fört fram vikten av arbetet mot korruption, ökad transparens, stärkt jämställdhet, utbildning, anständiga arbetsvillkor samt förbättrade ägande, nyttjande och arvsrätter, den sociala och ekonomiska hållbarheten, och frågan om en öppen och fri handel. Dessa avspeglas inte i de övergripande rekommendationerna men regeringen noterar att dessa omhändertas i de utvecklade rekommendationerna.

Om rekommendationerna leder till konkreta förslag med budgetära konsekvenser ska åtgärderna finansieras inom befintliga ramar och inte föregripa förhandlingen om den fleråriga budgetramen.

I rapporten föreslås att en konkret handlingsplan tas fram. Regeringen föreslår att Sverige välkomnar denna och för fram att gemensamt ägarskap mellan EU och AU och god förankring med intressenter från offentlig och privat sektor samt civilsamhälle bör säkerställas. Krav på att motverka korruption, stärkt transparens och främjandet av jämställdhet bör ligga till

grund för insatser.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan har varit föremål för överläggning i miljö- och jordbruksutskottet 15 november 2018 och i EU-nämnden 16 november 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Rekommendationerna ska användas som underlag inför i nästa jordbruksministermöte mellan EU och AU som planeras till 21 juni 2019.

7. Övriga frågor

a) Jordbruk och forskning

- Information från ordförandeskapet

Ordförandeskapet avser informera från en konferens på temat ”*Forskning och innovation inom jordbruket - en grund för utvecklingen av europeiskt jordbruk, landsbygd och bioekonomi*”, som anordnas i Bukarest, den 5 april. Målen för konferensens presentationer och diskussioner är: 1. Identifiering och utformning av prioriteringar inom jordbruksforskning för att möta behoven av livsmedel och den framtida utvecklingen av bioekonomin. 2. Identifiera utmaningarna och olika sätt att genomföra den uppdaterade europeiska bioekonomistategin på europeisk och nationell nivå.

b) Deklarationen om smart och hållbar digitalisering för Europas jordbruk och på landsbygden

- Information från kommissionen

Kommissionen avser återrapportera från ”Digital Day” i Bryssel den 9 april 2019. I år är ett av områdena digitalisering i jordbruket och på landsbygden. I

samband med denna dag kommer en deklARATION att tas fram som lyfter fram utmaningar som jordbruket och landsbygden står inför och hur digitaliseringen på olika sätt skulle kunna bidra till lösningar på dessa, vilken regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom.